

Отже, невербальні компоненти відіграють важливу роль у процесі реалізації масмедійної писемної комунікації у період пандемії та вагомо визначають її успішність. Масмедійним медичним текстам малої форми властива архітектонічна досконалість та ефективність структури тексту, що репрезентується за допомогою множинних графічно-знакових елементів. При цьому, мультимодальні засоби значною мірою сприяють актуалізації семантики та прагматики превентивних текстів щодо COVID-19, привертаючи увагу читача та застерігаючи від потенційної небезпеки.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики : підручник / Ф. С. Бацевич. К. : ВЦ "Академія", 2011. 302 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

2. WHO. URL: <https://bit.ly/3AufUJg>
3. Johns Hopkins Medicine. URL: <https://bit.ly/3jBPDTA>
4. Johns Hopkins Medicine. URL: <https://bit.ly/3yrx2hj>
5. Centers for Disease Control and Prevention. URL: <https://bit.ly/3weSBQv>
6. Instagram. URL: <https://bit.ly/3hfDTED>
7. BBC News. URL: <https://bbc.in/3jDDoG4>
8. Instagram. URL: <https://bit.ly/3wgkKXt>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-44>

ВІДОБРАЖЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ СЕМІОТИКИ У ФРАНЦУЗЬКИХ ЖЕСТОВИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

Чайковська А. С.

*студентка кафедри романської філології і перекладу
Запорізький національний університет*

Уділова Т. М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романської філології і перекладу
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Спілкування – складний процес взаємодії між людьми, що полягає в обміні інформацією, а також в сприйнятті і розумінні партнерами один одного. В процесі спілкування люди передають набагато більше

інформації, ніж можуть собі уявити. Інформацію несуть не тільки слова, як прийнято вважати, а й інтонація, тембр, міміка, жести, пози, погляд і навіть відстань між співрозмовниками. І всі ці компоненти здатні передавати найменші відтінки емоцій і відносин.

Тобто, передача будь-якої інформації можлива лише за допомогою знаків, точніше – знакових систем. Існує кілька знакових систем, які використовуються в комунікативному процесі – розрізняють вербальну (в якості знакової системи використовується мова) і невербальну комунікацію (використовуються різні немовні знакові системи).

Інтерес до невербальної комунікації простежується ще з античних часів, коли після дослідження проблеми походження мови було висунуто теорію первісного виникнення жестової мови, на базі якої розвивалась звукова мова. Невербальні або несловесні засоби комунікації привертають підвищену увагу багатьох дослідників. Інтерес до вивчення невербальних компонентів спілкування викликаний тим, що правильне володіння невербальними аспектами комунікації в сукупності з вербальними засобами дозволить ефективно спілкуватися з представниками інших культур, краще розуміти співбесідника, а також передбачати, яке враження справить на нього почуте ще до того, як він висловиться.

Одним з аспектів інтерпретації невербальної поведінки є відображення невербальної комунікації у вербальному складі мови, а саме за допомогою жестових фразеологічних одиниць. Під жестовою фразеологічною одиницею розуміється стійкий вираз, який або збудований на базі жестової одиниці, або якимось іншим чином пов'язаний з нею за змістом [1, с. 269–277]. Це мовна одиниця, що відображає стійку жестову дію, яка в свою чергу має комунікативну спрямованість. Тілесні рухи людей в їх комунікативній функції певної лінгвокультурної спільноти відрізняються національною своєрідністю, але багато з них мають також інтернаціональний і навіть універсальний характер.

Дисципліна, яка вивчає сукупність рухів людського тіла (жестів, міміки), які використовуються у процесі спілкування (за винятком рухів мовленнєвого апарату), отримала в науковому просторі назву кінесика (від гр. *kinesis* – рух). А от саме поняття «жест» походить від латинського *gestura*, що в широкому сенсі означає «робити, носити, нести відповідальність, контролювати, виконувати, виконувати і т. д.», а в більш ранньому періоді як «спосіб діяти». В невербальній семіотиці основними функціями жестів виділяють регулювання і управління вербальною поведінкою мовця і слухача; мімікою – емотивною, комунікативною та регулятивною; голосом – «вплив на людину і навколишній світ». Таким

чином, ми бачимо, що загальним для даних проявів є саме вплив [2, с. 242].

Кінетична комунікація багато в чому типізована, зняряддя неverbальної комунікації може виступати як все тіло людини, так і окремі його органи. Також варто зауважити, що мова тіла в значній мірі є універсальною, а її вербальне відтворення отримало здебільшого клішований спосіб вираження, а саме – передача жестів у лексичному складі мови за допомогою фразеологізмів.

Комунікативна функція може проявлятися в рухах всього тіла людини. Рух всього тіла, без конкретизації його частин і членів, буває:

– спрямованим на об'єкт, що висловлюють наступні фразеологізми: *faire un bouclier de son corps à qn* – прикрити когось своїм тілом; *faire des chatteries à* – підлещуватися до когось; *faire son câlin* – пестити, горнутися.

– безоб'єктним – це рухи, що ментально виникають у реципієнта, передають не тільки внутрішній психофізичний стан суб'єкта, а й демонструють його ставлення до ситуації, що виникла та до її учасників. В цьому випадку фразеологічні одиниці виконують дескриптивну функцію. Наприклад: *promener sa vieille carcasse* (розм.) – розім'яти свої старі кістки; *faire le veau* – недбало розвалитися, розлягтись.

Також варто зауважити, що рух тіла з комунікативною інтенцією може виконуватися як однією частиною тіла, наприклад, руками, головою і т.д.: *coup de main* – жест, *hocher la tête* – похитати головою, так і поєднанням кількох його частин, наприклад:

1) рука-груди: *battre sa coulpe* – бити себе в груди в знак каяття, каятися, визнаватися у своїй провині;

2) рука, пальці-рот, губи: *mettre le doigt sur la bouche (aux lèvres, sur les lèvres)* – прикласти палець до губ в знак мовчання; *se (s'en) lécher les doigts (les quatre doigts et le pouce)* (розм.) – облизуватися, пальчики облизувати;

3) рука-ніс: *faire un pied de nez* (розм.) – показати ніс;

4) рука-вухо (вуха): *se gratter l'oreille* – почухати за вухом, чухати потилицю, бути в скруті, бути спантеличеним; *se boucher les oreilles (avoir les oreilles bouchées)* – не бажати слухати, затикати собі вуха;

5) руки-стегна, попереk: *le poing sur la hanche (les poings sur les hanches)* – взявшись у боки; *avoir (mettre) le poing sur la hanche (se mettre sur la hanche)* – взявся в боки; *les mains sur les rognons* – руки в боки;

6) руки-голова, волосся: *gâter l'économie de la tête* (розм.) – привести в безлад зачіску, розтріпати волосся;

7) руки-голова, шия, груди, спина, ноги: *mettre la main au bonnet* – злегка вклонитися; *tirer sa révérence à qn* (розм.) – поклонитися і піти; *faire des ronds de jambe* – робити реверанси, розшаркуватися перед ким-небудь.

По відношенню до адресата жести можуть бути контактними і безконтактними. Контактний рух характеризується обов'язковим тактильним спілкуванням співрозмовників, що отримало своє вираження у таких фразеологічних одиницях як *parler du coude* – штовхнути когось л. ліктем (щоб привернути увагу); *saisir à pleins bras* – схопити в обійми, обхопити руками; *se jeter aux mains de qn* – схопити когось за руки (з благанням); *tirer qn par la manche* (*tirer la manche de qn, à qn*) – тягнути когось за рукав, прагнути привернути чийось увагу.

Безконтактний жест – це рух тіла, що не допускає зіткнення з адресатом, якому призначене повідомлення. В цьому випадку французькими фразеологізмами виражається дейктична функція жесту, яку вербалізують такі фразеологічні одиниці: *montrer la porte à qn* – вказати на двері; *prendre des temps* (жарг.) – жестами привертати увагу слухачів; *faire aller les bras* – помахати рукою; *exécuter (faire) le (un) moulinet (des moulinets)* – розмахувати руками.

Отже, ми бачимо, що фразеологізми французької мови, що передають невербальну семіотику у процесі комунікації є досить широко представленими у французькій фразеологічній картині світу. Розглянуті фразеологізми в основному мають дієслівно-іменну структуру. За проведеним аналізом, можна зробити висновок, що французькі фразеологічні одиниці репродукують знаковий характер невербальної комунікації.

Література:

1. Козеренко А. Д., Крейдлин Г. Е. Тело как объект природы и тело как объект культуры (о семантике фразеологизмов, построенных на базе жестов). *М.: Языки русской культуры*. 1999. С. 269–277.
2. Крейдлин Г.Е. Невербальная семиотика: Язык тела и естественный язык. *М.: НЛЮ*, 2004. С. 242].
3. Французско-русский фразеологический словарь / под ред. Я. И. Рецкера. *М.: Гос. изд-во иностр. и нац. Словарей*. 1963. 1112 с.